

Список використаних джерел:

1. Національна доктрина розвитку освіти України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>. Назва з екрану.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VI (редакція станом на 04.08.2015) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>. – Назва з екрану.
3. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1998 № 32/95-ВР (станом на 17. 09. 2015 р.) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.
4. Rubin Richard E. Foundations of Library and Information Science. Richard E. Rubin – New York : Neal-Schuman Publishers, Inc., 2004. – 495 p.
5. Соколов, А. В. Доживем до воскресення. (Перспективи бібліотечної професії в XXI веку) / А. В. Соколов // Научные и технические библиотеки. – 2003. – № 5. – С. 5-24.
6. Шлях до визнання: науково-публіцистичний альманах, присвячений 40-річчю Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв / голов. ред. О. К. Іванов. – Миколаїв, 2011. – 123 с.

Бородіна Г. Г. (м. Миколаїв)

Бібліотечна справа Півдня України під час Другої світової війни

У кожній державі, кожного народу є дати і події, які складають підґрунтя історичної пам'яті. Для нас, прийдешнього покоління, були і вічно будуть героїчні 1941-1945 роки.

Історія Другої світової війни – це історія всенародного подвигу. Вона складається з тисячі безприкладних фактів героїзму та самопожертви. Саме ця страшна трагедія її пам'ятають і згадують в усьому світі.

Осмилення причин, результатів втрат Другої світової війни відбувається вже понад сімдесят років. Серед значного кола проблем не останнє місце займають питання дослідження наслідків війни для культури і бібліотечної справи зокрема, які почали здебільшого вивчатись наприкінці ХХ століття. Щонайбільші збитки бібліотечним фондам були завдані у роки Другої світової

війни. Гинули безцінні скарби, що позначилось і на загальному стані бібліотечної справи.

Історія бібліотечної справи Півдня України під час Другої світової війни – це важлива, але майже не розроблена складова частина вітчизняної історії бібліотечної справи.

Чималі спустошення, втрати принесла і бібліотекам Півдня України Друга світова війна. Сьогодні неможливо без сліз читати спогади Олександри Юхимівни Пошви, одного з директорів Херсонської обласної наукової бібліотеки ім. О. Гончара, про ті жакливі часи [1]. Олександра Юхимівна керувала даною книгозбіркою протягом 1938-1941 рр. та 1944-1949 рр. Директор від самого початку цього сумного періоду піклувалася не лише про улюблену книгозбірку, а й про її співробітників. Попри всі негаразди бібліотека працювала. З числа її працівників було організовано чергування біля стінки бібліотеки та на даху. Ризикуючи життям, бібліотекарі щоденно працювали з читачами в парку. Зусиллями Олександри Юхимівни Пошви цінна література була запакована в 20 великих ящиків і через Цюрупинськ вивезена до Сталінградської області. По закінченні військових дій О. Ю. Пошва разом з бібліотечним фондом на шаландах добиралась до Херсону. Вже у травні 1944 року бібліотека відновила свою роботу. За роки окупації знищена суспільно-наукова, природничо-наукова література. Післявоєнне відновлення книгозбірки давалось нелегко. У вересні 1944 року надійшла перша партія книжок до бібліотеки з колишньої Всесоюзної бібліотеки (м. Москва) та Петербурзької публічної бібліотеки ім. Салтикова-Щедріна. У своїх спогадах Олександра Юхимівна написала: «чернила замерзали, а в бібліотеку було важко зайти» [1].

Упродовж 1941-1944 рр. найцінніша частина фонду Одеської державної наукової бібліотеки теж перебувала в евакуації, в Ташкенті. Вдалося вивезти лише 52 ящики книг. Проте, значна кількість залишалась в окупованому місті. Частина книг загарбники вивезли за кордон. Рятували бібліотеку самі працівники. З осені 1941 року посаду директора Одеської державної наукової

бібліотеки займала Олександра Миколаївна Тюнеєва, знаний бібліотекознавець в ті часи. Саме завдяки її турботам, ентузіазму 9 лютого 1943 року славетна скарбниця культури краю відновила роботу. Згідно з інструкцією румунської адміністрації, читачів обслуговували лише чотири години на добу, з 12 до 16.

У роки Другої світової війни працювала і Миколаївська центральна бібліотека (нині – Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Гмирьова). Бібліотекарі, ризикуючи життям, переховували книги та періодичні видання. Згідно із звітом бібліотеки за 1944 рік, з серпня 1941 по 3 березня 1944 років працівники бібліотеки обслужили понад 6 тисяч читачів [3, с. 8]. Однією під час окупації з фонду бібліотеки була вилучена єврейська література. За час окупації головна книгозбірня Миколаєва втратила близько 27 тисяч томів. В квітні 1944 року бібліотека розпочала відроджуватись.

Ці трагічні сторінки історії книгозбірень не можна ні переробити, ні переписати. Їх треба пам'ятати і зробити все для того, щоб вони лишилися лише нашим минулим.

Список використаних джерел:

1. Пошва А. Ю. *Воспоминание о работе в моей Херсонской центральной библиотеке им. А.М. Горького: рукопись* / А. Ю. Пошва. – Херсон, 1972. – 58 с.
2. Жирнова Л. О. *Бібліотека в часи випробувань. За матеріалами бібліотечних архівів [Електронний ресурс]* / Л. О. Жирнова. – Режим доступу: www.catalog.odnb.odessa.ua. – Назва з екрану.
3. *Історія бібліотеки: зб. ст. до 120-річчя Миколаїв. держ. облас. універс. наук. б-ки ім. О. Гмирьова / Миколаїв. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Гмирьова; голов. ред. Л. М. Голубенко. – Миколаїв: Вид-во Ганна Гінку, 2001. – 64 с.*
4. Корнієнко А. *Про знищення та вивезення бібліотечних фондів України: факти та наслідки* / А. Корнієнко // *Історія бібліотечної справи України. – К., 1995. – С. 52-57.*
5. Онищенко О.С. *Бібліотечний фонд України в контексті Другої світової війни та її наслідків [Електронний ресурс]* / О. С. Онищенко. – Режим доступу: www.archives.gov.ua. – Назва з екрану.

Використання документів з історії Києва

та їх популяризація у відділі читальних залів НІБ України

Людина не може вважатись освіченою, всебічно і духовно розвинутою, якщо вона не знає своїх коренів, не цікавиться історією і культурою рідного краю, свого народу. Тому дуже важливим для нашого суспільства є той факт, що все більше людей бажають дізнатись про край, де вони народились і живуть, про його минуле й сьогодення. Значну роль в задоволенні цих краснорядних інтересів відіграють бібліотеки, роблячи тим самим значний внесок у важливу для нашої держави справу збереження, вивчення і популяризації історико-культурної спадщини України.

Чільне місце в цій роботі посідає Національна історична бібліотека України, яка є всеукраїнським депозитарієм історичної та історико-краснорядної літератури.

Серед користувачів НІБУ, котрі цікавляться історією міст і сіл нашої держави, значну частину складають ті, хто досліджує історію міста Києва, його архітектурні, історичні та археологічні пам'ятки, історію окремих вулиць, будинків, життя видатних особистостей, діяльність яких пов'язана з містом.

У фонді НІБУ зберігається понад 2000 назв документів, що стосуються історії Києва. Це різні за видами і типами документи: наукові та науково-популярні, довідкові (енциклопедії, словники, довідники, путівники), інформаційно-бібліографічні, літературно-художні, навчальні видання, а також періодичні, картографічні видання, фотоальбоми тощо.

Зорієнтуватись користувачам Бібліотеки в масиві документів з історії міста допомагає довідково-бібліографічний апарат книгозбірні: читачський систематичний і алфавітний каталоги, «Зведена картотека матеріалів з історії міст і сіл України», картотека статей, в яких є окремо виділений розділ за тематикою «Київ» з великою кількістю предметних рубрик; а також електронний каталог, довідкові та бібліографічні видання.